

Aftale mellem regeringen og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne om reformen Børnene Først

Regeringen og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne er enige om reformen "Børnene Først".

Alle børn har ret til en god start i livet. Derfor skal vi hjælpe sårbare og udsatte børn og familier bedre. Vi skal sørge for, at hjælpen gives tidligere og med den rette indsats fra start. Børns mistrivsel skal opdages og tages hånd om så hurtigt som muligt, så vi kan sætte ind med de rigtige indsatser, før problemerne vokser sig for store, og barndommen er gået. Og så vi husker, at det betaler sig at investere i mennesker. For det enkelte barn, der får en tryk start og en kærligt opvækst, for familierne, der får den hjælp, de har brug for, og for samfundet.

Aftalepartierne er enige om, at vi vil hjælpe flere af de mest udsatte børn og unge tidligere og bedre end i dag. Der er i dag rigtig mange familier, der får forebyggende hjælp. Den hjælp skal vi holde fast i, men der er behov for, at vi bliver langt bedre til at hjælpe de mest udsatte børn.

For udsathed skal ikke gå i arv, og vi vil sikre, at færre udsatte børn bliver udsatte voksne. Det kræver, at udsatte børn og deres familier opdages i tide og hjælpes ud fra princippet om den rette hjælp til den rette tid. En anbringelse er i den sammenhæng ikke sidste udvej, men kan være den rette forebyggelse for de mest udsatte børn.

Med en ny Barnets Lov ønsker partierne at stadfæste et tidssvarende børnesyn, der både i lovgivning og praksis skal sikre, at børn ses i deres egen ret, får flere rettigheder, og at rettighederne og barnets stemme får større betydning i sagsbehandlingen. Børns retssikkerhed skal prioriteres, og de skal opleve et børnevenligt system, der møder dem med en målrettet og sammenhængende indsats.

Udsatte forældre skal have bedre og tidlig hjælp, og de forældre, der får anbragt deres barn og kan spille en god rolle i barnets liv, skal have støtte til det.

Aftaleparterne er enige om følgende centrale temaer:

- Bedre og tidligere indsats for udsatte børn og familier
- Færre skift og mere stabilitet
- Barnets Lov – flere rettigheder til børnene
- Bedre kvalitet i anbringelserne

- Bedre kvalitet i sagsbehandlingen og styrket retssikkerhed
- Godt ind i voksenlivet
- Fra aftale til virkelighed

Bedre og tidligere indsats for udsatte børn og familier

Aftalepartierne er enige om, at ingen børn i Danmark skal vokse op i hjem med omsorgssvigt.

Alle forældre elsker deres børn og ønsker det bedste for dem, men ikke alle forældre er i stand til at give deres børn den tryghed og basale omsorg, som deres børn har brug for. Vi svigter som samfund børnene, når vi ikke hjælper dem og deres familier og stopper omsorgssvigt, misbrug og vold.

Børn har kun én barndom. Den kan ikke gøres om. Aftalepartierne vil give alle børn ret til at vokse op i en tryk og kærlig familie.

Aftalepartierne konstaterer, at kommunerne de seneste år har haft et stort fokus på den forebyggende hjælp til udsatte børn og familier. Således er kommunernes forebyggende hjælp til børn ml. 0-22 år steget med over en tredjedel fra 2013-2019. Vi skal fortsat sætte ind med en tidlig og forebyggende indsats til familien, når det er det rette for barnet.

Men det kan ikke stå alene. For at vi sikrer de mest udsatte børn i Danmark, hvis forældre ikke kan varetage omsorgen, kræver det, at vi styrker indsatsen for de mest udsatte børn, der i dag hjælpes for sent og for dårligt. Flere børn og unge skal have den rette hjælp og for de mest udsatte et nyt hjem, og de skal have den tidligere end i dag.

Den rette hjælp i tide til hele familien

Aftalepartierne er enige om at sikre en bedre og tidligere indsats til de mest udsatte børn og familier. Familiens problemer, ressourcer og støttebehov skal belyses grundigt, så børn og forældre får den rette indsats i tide og kvaliteten i sagsbehandlingen styrkes.

Når et barn bliver anbragt uden for hjemmet, så skal vi sørge for en bedre og mere helhedsorienteret screening, udredning og indsats til hele familien – også søskende og forældre.

Når et barn anbringes, fordi forældrene ikke er i stand til at varetage omsorgen for barnet, vil barnets søskende i udgangspunktet også være i en sårbar situation i hjemmet. Vi skal sikre, at søskende til anbragte børn ikke risikerer at 'gå under radaren', ligesom vi skal støtte forældrene bedre. Så forældre, der med den rette hjælp og støtte kan blive i stand til at varetage omsorgen for deres børn, eller som har behov for hjælp til at håndtere deres situation, også får bedre hjælp.

Obligatorisk søskendeundersøgelse

Hvis et barn anbringes, fordi forældrene ikke kan tage ordentligt vare på det, skal kommunen have pligt til at iværksætte en børnefaglig undersøgelse af alle hjemmeboende søskende under 15 år med henblik på at vurdere, hvorvidt de også har behov for en indsats, og hvad den i givet fald skal bestå i. Unge over 15 år har en alder, der gør, at de lettere selv kan bede om hjælp, hvis de har brug for det.

På baggrund af det grundige arbejde med de hjemmeboende søskendes sager kan der igangsættes familiebehandling eller anden støtte i hjemmet, ligesom der også vil kunne være søskende, hvor der vil være behov en anbringelse.

Kommunen kan i særlige tilfælde undlade at iværksætte en børnefaglig undersøgelse, hvis det er åbenlyst, at barnet trives og ikke har behov for støtte, men så skal kommunen begrunde sin vurdering.

Følg-og-forklar princip

Aftalepartierne er endvidere enige om at indføre et følg-eller-forklar-princip i sager om anbringelse uden samtykke med baggrund i omsorgssvigt fra forældrene, som indebærer, at hvis kommunen vælger ikke at anbringe alle børn under 15 år i en søskendeflok, skal den forklare hvorfor. Ligesom det vil

være afgørende, at der her redegøres for hvilke andre forebyggende indsatser, der i så fald tages i forhold til såvel barn som familien. Det skal altid ske ud fra en konkret og individuel vurdering af det enkelte barns behov.

Børn og unge-udvalget kan alene sige ja eller nej til kommunens indstilling og ikke fx bede forvaltningen om at oplyse sagen yderligere, hvis barnets behov ikke er oplyst godt nok. Det kan i sidste ende betyde, at barnet ikke får den støtte, der er brug for.

Børn og unge-udvalget skal derfor underrette Ankestyrelsen, hvis begrundelsen for ikke at anbringe én eller flere søskende giver anledning til en bekymring for, om konkrete søskende får tilstrækkelig hjælp og støtte. Børn og unge-udvalget får dermed en klar handlemulighed i sager, hvor de er bekymrede, i modsætning til i dag, hvor de alene kan afvise sagen.

Ankestyrelsen kan vælge at benytte sin kompetence til at gå ind i sagen af egen drift og beslutte, at et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, eller at en kommune skal tage andre initiativer over for barnet eller den unge – og familien.

Obligatorisk forældrehandleplan

Aftalepartierne vil samtidig sikre støtte til forældrene i sager, hvor et barn er anbragt uden samtykke pga. omsorgssvigt, og hvor der er søskende, og dermed flere børn i familien, der potentielt er i en sårbar position. Her er behovet særligt stort for at sætte målrettet ind med hjælp til hele familien og til at arbejde målrettet med forældrene, herunder også for at understøtte et bedre samarbejde om indsatsen og tryggere og mere stabilt samvær. Handleplanen for forældrene eller begrundelsen for ikke at iværksætte den skal vedlægges indstillingen til børn og unge-udvalget.

Kommunerne skal således forpligtes til altid at fastsætte en forældrehandleplan for støtten til forældrene i disse sager om meget udsatte børn og familier. Kommunen kan dog undlade at fastsætte en forældrehandleplan, hvis det er åbenlyst, at det er unødigt, men så skal det begrundes og fremgå af sagen.

Med den nye samlede indsats for hele familien sikres bedre og tidligere indsatser til børn og forældre med støttebehov i familier, hvor et barn er anbragt uden for hjemmet, fordi forældrene mangler forældrekompetencer eller har andre alvorlige udfordringer. Samtidig sikrer forslaget den ekstra tid til sagsbehandlingen omkring familien, så socialrådgivere og psykologer har mulighed for et grundigt fagligt arbejde rundt om hele familien. Aftalepartierne bemærker, at forældrehandleplanerne også er vigtige i ikke-obligatoriske sager jf. afsnit nedenfor: Gode relationer til anbragte børns forældre, søskende og bedsteforældre.

Styrkelse af børns retssikkerhed ved second opinion, når anbringelser afvises eller ændres

For at styrke børns retssikkerhed i sager om anbringelse uden samtykke er aftalepartierne enige om at indføre en second opinion, hvor Ankestyrelsen altid skal underrettes, når der ikke er enighed i børn og unge-udvalget om at igangsætte eller opretholde en anbringelse uden samtykke. Ankestyrelsen kan så tage sagen op af egen drift, hvis Ankestyrelsen vurderer, at der er behov for det. Der skal være opsættende virkning i forhold til opretholdelse af anbringelser, mens Ankestyrelsen behandler sagen, med mindre særlige forhold taler imod, fx mistanke om vold eller overgreb m.v. på anbringelsesstedet.

Udbredelse af familiehuse i hele landet skal give udsatte forældre bedre støtte i forældrerollen og give anbragte børn og unge adgang til en tryk børnebase

Forældre, der med den rette støtte og vejledning kan blive gode forældre, skal have bedre hjælp. Derfor er aftalepartierne enige om at understøtte udbredelsen af familiehuse i hele landet, så der i familiehuse kan gives støtte og vejledning til sårbare småbørnsforældre og kommende forældre, der

er usikre og ikke selv har gode rollemodeller at spejle sig i. Det gælder særligt de forældre, der selv har været anbragt, og som mangler gode rollemodeller i forældreskabet. Familiehuset kan med fokus på det tidligt forbyggende arbejde rumme indsatser fra sundhedsområdet, såsom fx jordemoderkonsultation, men også gruppebaserede indsatser som fx sorggrupper, netværksgrupper og forældrekurser ved fx familierapeuter eller psykologer. Endelig kan der bygges bro til andre indsatser i kommunen fx jobcenteret, civilsamfundsorganisationer mv.

Der etableres ansøgningspuljer til kommunerne, hvor kommunerne kan søge om at få støtte til etablering eller udvidelse af familiehus. Puljerne betyder, at der er penge til at oprette familiehus i hele landet, og aftalepartierne lægger vægt på en geografisk spredning. Kommunerne skal som en del af ansøgningen beskrive, hvordan de – i det omfang det er relevant – vil samarbejde med civilsamfundsorganisationer på området.

Aftaleparterne vil efter den første puljes udmøntning årligt få forelagt en status på udbredelse og geografisk dækning, indtil alle puljer er udmøntet.

Herudover kan der, som led i puljen til familiehus, også søges midler til at etablere eller udbygge en social døgnvagt som en del af kommunernes generelle sociale arbejde, jf. afsnit om én indgang nedenfor.

Derudover skal der være mulighed for at få støtte til at tilknytte "børnebaser" til familiehusene for anbragte børn og unge, så disse børn og unge understøttes i at skabe relation og netværk, med inddragelse af civilsamfundet.

Børnebaser kan være fysiske mødesteder, hvor anbragte børn kan mødes med andre anbragte børn. Her skal de have mulighed for, at skabe faste relationer til voksne, danne netværk og opleve genkendelighed sammen med børn og unge i samme situation.

Vi skal forebygge omsorgssvigt og give den rigtige indsats fra start

Vi skal stå på børnenes side, så snart vi opdager svigtet. Det gør vi ikke, hvis vi starter nederst på "indsatstrappen" fremfor at give den rigtige indsats fra start. For eksempel ser nogle kommuner en anbringelse som absolut sidste udvej og et tiltag, der først tages i brug, når alle andre muligheder er udtømte. Aftaleparterne er enige om, at udsatte børn skal have den rigtige hjælp fra start – også når en anbringelse er dét, der vurderes at være det bedste for barnet. Der er allerede i den eksisterende lovgivning, som bl.a. udspringer af Barnets Reform, en intention om at sikre barnet både en tidlig og tilstrækkelig indsats, og vægte barnets tarv over hensynet til forældrene. Det skal indskærpes. Derfor vil parterne tydeliggøre i lovgivningen, at en anbringelse for nogle børn kan være den nødvendige indsats til at forebygge mistrivsel, og at anbringelse dermed kan være den rettidige indsats.

Støtte for hele familien – flere og bedre familieanbringelser

Indsatsen til børn i meget udsatte familier skal starte langt tidligere. Allerede under graviditeten kan det sundheds- og socialfaglige personale ofte identificere, hvilke forældre der vil få svært ved at drage omsorg for deres nyfødte barn. Med en familieanbringelse støttes familierne i deres konkrete udfordringer – eksempelvis fremme børnenes trivsel, understøtte relationen mellem forældre og børn og styrke forældrenes forældrekompetencer – til gavn for både børn og forældre.

Derfor giver aftalepartierne støtte til, at fem til seks kommuner i samarbejde med Socialstyrelsen kan udvikle én indsats for familieanbringelse af hele familien. Udviklingen sker i regi af Social- og Ældreministeriets Strategi for udvikling af sociale indsatser, mhp. at målrette og systematisere udviklingsarbejde på det sociale område samt sikre vidensdeling så alle kommuner kan få gavn af de deltagende kommuners erfaringer.

Fordi vidensgrundlaget om familieanbringelser er begrænset, er der desuden behov for at foretage en afdækning af eksisterende viden på området forud for udviklingen.

Bedre muligheder for fleksibel støtte og ophold for udsatte børn

Vi skal blive meget bedre til at sikre fleksible muligheder for udsatte børn og unge, der kan få brug for en pause hjemmefra i perioder. På den måde kan udsatte børn og unge blive boende i deres biologiske familie, men samtidig få den nødvendige støtte, når sådan en fleksibel model er bedst for barnet. Det skal være tydeligt, at et fleksibelt ophold både kan være i en plejefamilie eller på en døgninstitution, og kan strække sig fra en til to dage til to til tre uger af gangen, ofte i forbindelse med weekender og ferier.

Ordnningen skal sikre, at kommunerne kan fastsætte de nærmere rammer i samarbejde med barnet, så opholdet tilpasses den enkelte og løbende kan justeres. Samtidig skal formålet med ordningen vendes om, så det ikke handler om at aflaste familien eller plejefamilien, men at det i stedet er barnets behov, der er udgangspunktet for ordningen. Derudover er parterne enige om at gøre op med stigmatiserende sprogbrug, og derfor ændres navnet fra et aflastningsophold til et "støtteophold".

Færre skift og mere stabilitet

Et anbragt barn har mange usikre faktorer i sit liv. En af de mest omvæltende er, når deres hjem skifter, eller de voksne omkring barnet skiftes ud. Vi skal sørge for, at anbragte børn og unge får en langt mere stabil opvækst i trygge rammer, hvor børnene kan slå rod.

Alt for mange anbragte børn oplever mange skift i deres barndom: Måske først den ene plejefamilie. Så hjemgivelse til de biologiske forældre. Det går ikke alligevel. Så en ny plejefamilie, da den første i mellemtiden har fået et nyt plejebarn. For hvert skift bliver det sværere at knytte sig til endnu en ny familie. Og for hvert skift er der også ofte skift af skole og skolepauser. Nye lærere og nye klassekammerater.

Aftalepartierne ønsker at skabe langt mere kontinuitet og stabilitet i anbragte børn og unges liv. De skal have lov til at slå rod, så de kan vokse som mennesker. De skal have en langt mere stabil opvækst. Børn skal ikke være kastebolde.

Derfor er aftalepartierne enige om en række initiativer, der skal værne mod unødige skift, der ikke er til barnets bedste, og styrke anbragte børns ret til stabilitet, en fast base og trygge, varige relationer og skånsomme skift, når det er nødvendigt.

Retningslinjer om skånsomme skift

Aftalepartierne er enige om, at anbragte børn og unge har brug for kontinuitet og tryghed i opvæksten, så unødige skift så vidt muligt undgås. Der kan være børn og unge, som har brug for at flytte til et nyt anbringelsessted af hensyn til deres trivsel og udvikling. Her er det vigtigt med god forberedelse og inddragelse af barnet, familien og anbringelsesstedet, så overgange og skift bliver så skånsomme som muligt. Derfor afsættes midler til at udvikle retningslinjer om skånsomme skift, der kan understøtte kommunernes sagsbehandling.

Mulighed for at træffe afgørelse om bortadoption og anbringelse før fødsel

Nogle få forældre har så svært ved at klare forældrerollen, at de giver barnet en start på livet, der er præget af voldsomme omsorgssvigt, med alt for store konsekvenser for barnet. De børn, der også i dag ville blive anbragt eller adopteret som spædbørn, skal vi beskytte bedre ved at sikre, at adoption og anbringelser kan forberedes under graviditeten og iværksættes allerede fra fødslen.

Den første tid i et barns liv er af stor betydning for barnets videre udvikling. Derfor gives der mulighed for at træffe afgørelse om bortadoption, før barnet bliver født, så barnet straks ved fødslen kan komme med sin adoptivfamilie hjem uden først at skulle anbringes i en midlertidig plejefamilie. De børn, hvor en beslutning om adoption kan træffes før fødslen, er børn, hvis forældre har en så begrænset omsorgsevne, at de aldrig vil kunne tage vare på barnet, og barnet derfor vil skulle bortadopteres.

Der gives mulighed for at træffe afgørelse om, at et barn skal have en tryk base gennem en anbringelse, før barnet er født. Det betyder, at anbringelsen kan planlægges i god tid frem for akut fra fødegangen. Ligesom der er ordentlig tid til at finde den rigtige plejefamilie til barnet, så barnet kan få en tryk og stabil start på livet, og barnet undgår unødige skift.

Af hensyn til barnets bedste forpligtes kommunen til altid at overveje adoption af nyfødte, der anbringes ved fødslen. Kommunen skal samtidig overveje adoption af kommende søskende til børn, der allerede er anbragt uden for hjemmet eller bortadopteret på grund af problemer hos forældrene.

Styrket vejledning og rådgivning af kommunerne, hvor adoption uden samtykke overvejes

Rådgivning og vejledning af kommunerne styrkes i alle sager, hvor kommunen overvejer at indstille et barn til adoption uden samtykke. Der gives samtidig mulighed for at pålægge kommunerne generel rådgivning om adoption. På den måde skærpes kommunernes viden om, at adoption i nogle tilfælde er den rigtige hjælp for et barn, og at den bringes i spil uanset hvor i landet, barnet bor.

Bedre mulighed for, at børn kan anbringes og adopteres af voksne, de kender og stoler på

Mulighederne for at blive netværksplejefamilie udvides, så barnet eller den unge kan blive anbragt hos fx sin venskabsfamilie eller andre, som barnet eller den unge har en tæt personlig eller familiemæssig tilknytning til. Samtidig skal der som noget nyt skabes mulighed for netværksadoptioner i tilfælde, hvor barnet har en særlig tilknytning til en person eller familie, der ønsker at sikre barnet stabil opvækst i en blivende ramme, når barnets forældre ikke kan det. Denne mulighed skrives ind i adoptionsbekendtgørelsen. Dermed bredes viften af adoptivfamilier ud, men initiativet ændrer ikke på de gældende forudsætninger for at gennemføre en adoption.

Flere skal anbringes i eget netværk

Partierne er enige om at ønske mere og bedre brug af netværksanbringelser, som vi ser i andre skandinaviske lande. Det kan være bedst for barnet at blive anbragt i familier, der er en del af barnets netværk i forvejen. Aftalepartierne er enige om at understøtte kommunernes brug af netværksanbringelser, så barnet så vidt muligt vokser op med og bevarer en nær kontakt til barnets netværk, når det er det bedste for barnet. Der skal derfor iværksættes en undersøgelse af de muligheder og barrierer, der er for kommunernes brug af netværksanbringelser i dag, så kommunerne kan lære af hinandens erfaringer.

Initiativret til barnet for at få kontakt til den oprindelige slægt

I dag har den adopteredes slægtninge ret til at søge om samvær med barnet, som kan fastsættes, hvis det er bedst for barnet – i modsat fald afslås ansøgningen. Men det adopterede barn har ingen selvstændige rettigheder i forhold til at søge tilbage til sine rødder. Aftaleparterne er enige om at give nationalt adopterede børn, der er fyldt 12 år, en initiativret til at sætte en proces i gang, der kan skabe kontakt til barnets oprindelige slægt.

Bedre mulighed for permanente anbringelser

Børn skal ikke hele tiden gå rundt med en knude i maven og bekymre sig om, hvorvidt de nu også kan blive boende dér, hvor de føler sig hjemme. Derfor skal flere anbringelser overgå til at være "permanente", hvis barnets tilknytning til fx sin plejefamilie over tid er blevet så stærk, at det er bedst for barnet at blive der.

Derfor skal kommunerne have pligt til løbende at overveje, om en anbringelse skal gøres "permanent" i sager om anbringelse uden samtykke, i forbindelse med at anbringelsen skal genbehandles.

Kontinuitet i sagsbehandlingen og beslutningerne i børns liv

For mange børn oplever skift og konflikter mellem de voksne, der skal træffe de store beslutninger i barnets liv.

Børn har ret til kontinuitet og færre sagsbehandlerskift. I Barnets Lov skal der derfor være et princip om færrest mulige voksne myndighedspersoner omkring barnet, så barnet og familien så vidt muligt møder kendte ansigter i behandlingen af deres sag.

Derudover skal det klargøres i lovgivningen, hvornår barnet selv eller fx sagsbehandleren, plejefamilien, anbringelsesstedet eller de biologiske forældre kan træffe afgørelse eller beslutning om forhold for barnet under en anbringelse.

Mulighed for adoption, når det er rigtigt for anbragte børn

Mange anbragte børn er anbragt hele deres barndom. Alligevel bruges muligheden for bortadoption af et anbragt barn sjældent.

Derfor skal kommunerne have pligt til løbende at overveje, om adoption er den bedste løsning i sager om anbringelse uden samtykke i forbindelse med, at anbringelsen skal genbehandles.

Ret til second opinion ved skift

Vi skal sørge for, at alle skift i udgangspunktet altid skal være til barnets bedste. Derfor vil vi styrke anbragte børns retssikkerhed ved at give dem ret til en second opinion, så de får mere at skulle have sagt i deres egen sag. Anbragte børn under 10 år får ret til at få en second opinion hos Ankestyrelsen, hvis kommunen mod barnets vilje beslutter, at barnet skal skifte anbringelsessted eller hjemgives. Barnets plejefamilie, støtteperson eller venskabsfamilie vil som barnets "advokat" få mulighed for at bede om en second opinion hos Ankestyrelsen, hvis kommunen beslutter, at barnet skal skifte anbringelsessted eller hjemgives. Der gælder samtidig opsættende virkning, så barnet kan blive boende, mens Ankestyrelsen behandler sagen.

Med Barnets Lov får børn over 10 år selvstændig partstatus. Det vil sige, at børn fra 10 år og opefter får mulighed for selv at klage til Ankestyrelsen over en afgørelse om anbringelse, hjemgivelse eller ændret anbringelsessted – og dermed få en "second opinion".

Fast-track ordning for godkendelse af plejefamilier til akutanbringelser

Vi vil undgå unødige skift. Der etableres en fast-track-ordning for godkendelse af plejefamilier, hvor socialtilsynet kan opprioritere godkendelse af familier, når det er nødvendigt at anbringe et barn akut i en plejefamilie, der ikke er godkendt. Der ændres ikke på kvalitetskriterierne for godkendelserne af plejefamilierne. I dag gælder det, at hvis plejefamilien ikke er godkendt inden for 2x3 uger, kan barnet ikke blive boende.

Oplysning til plejefamilier om mulighed for adoption ved 18 år

Nye plejefamilier og eksisterende plejefamilier, hvor plejebarnet er tæt på at fylde 18 år, skal kende muligheden for familieadoption, når plejebarnet fylder 18 år, hvis både plejefamilien og det myndige plejebarn ønsker det, og de i øvrigt lever op til de generelle kriterier herfor. Oplysningen til plejefamilien varetages af de nye plejefamiliecentre, jf. forslag nedenfor, og skal ske som del af den eksisterende dialog mellem plejefamiliecentre og familien.

Barnets Lov – Flere rettigheder til børnene

Aftalepartierne vil udforme en Barnets Lov, som anerkender børn i deres egen ret og som selvstændige individer med egen stemme.

Barnets rettigheder skal styrkes. Både regler og praksis skal sikre, at barnets perspektiv altid er i fokus og er styrende både i udredningen af barnets behov, indsatser og opfølgning på trivsel og udvikling – uanset alder.

Den nye Barnets Lov skal stadfæste et tidssvarende børnesyn, der både i lovgivning og praksis sikrer, at børn ses i deres egen ret, får flere rettigheder, og at rettighederne og barnets stemme får større betydning i sagsbehandlingen. Børn skal høres både når de vigtige beslutninger træffes, men også i den løbende kontakt, f.eks. i kommunernes personrettede tilsyn med anbragte børn.

Barnets Lov skal samtidig sikre, at det aldrig bliver barnets ansvar selv at løse udfordringerne. Den pligt påhviler de voksne omkring barnet. I takt med at barnet får flere rettigheder, skal de voksnes ansvar tydeliggøres. Al stigmatiserende sprogbrug skal luges ud af loven, så børn aldrig får det indtryk, at de er et problem, der skal løses.

Med Barnets Lov samles reglerne om støtte og hjælp til børn og unge med behov for særlig støtte ét sted, uanset om støttebehovet har afsæt i sociale problemer, en funktionsnedsættelse hos barnet eller andre sociale udfordringer. Så lovgivningen bliver mere overskuelig – for barnet, familien og sagsbehandleren.

Aftalepartierne er enige om, at der med Barnets Lov skal ske en sanering i unødigt bureaukratiske proceskrav. Reglerne skal være mere fleksible og skal i højere grad afspejle, at der er stor forskel på tyngden og kompleksiteten i den enkelte sag. Men aftalepartierne er samtidig enige om, at der ikke skal slækkes på kommunernes forpligtelse til at arbejdende forebyggende med familierne, ligesom de retssikkerhedsmæssige principper i serviceloven skal bestå i en ny Barnets Lov.

Med Barnets Lov skal vi sikre, at udsatte børn får adgang til kærlighed og omsorg fra relationer, også uden for anbringelsesstedet. Derfor skal vi sikre, at civilsamfundet bl.a. i form af venskabsfamilier, spiller en mere markant og varig rolle i udsatte børns liv.

Lovudkast til Barnets Lov forelægges aftalekredsen. En ny Barnets Lov skal træde i kraft 1. januar 2023.

En samlet lov til alle børn og unge og deres familier med særlige behov

Alle børn og familier med særlige behov skal have den rette hjælp og støtte i tide. En samlet Barnets Lov skal sikre en mere helhedsorienteret og målrettet indsats, både til socialt udsatte børn og til børn og familier, der har brug for hjælp pga. af en funktionsnedsættelse hos barnet. Derfor samles alle støttebestemmelser målrettet børn og unge i Barnets Lov.

Der kan imidlertid være væsentlige forskelle på de udfordringer, der ligger bag støttebehovet, og på den indsats, der brug for, afhængigt af om der er tale om socialt udsatte børn og familier, familier, hvor et eller flere børn har en funktionsnedsættelse eller børn og familier, hvor støttebehovet har udspring i mere sammensatte udfordringer. Det skal der tages højde for i udformningen af loven. Herunder skal de rent handicapkompenserende indsatser have deres egen plads.

Parterne er enige om, at i forbindelse med den foreslåede evaluering af Børnene Først skal der også ses på erfaringerne med de nye rammer for indsatserne til socialt udsatte børn og unge og til børn og unge med

funktionsnedsættelse, herunder med inddragelse af erfaringer fra reguleringen af børneområdet i Sverige og Norge.

Opgør med stigmatiserende sprog i Barnets Lov

Begreber og ordlyd i lovgivningen må ikke betyde, at udsatte børn får det indtryk, at de er et problem, der skal løses. Derfor er aftaleparterne enige om at luge ud i al stigmatiserende sprogbrug i loven. Det gælder for eksempel begreber som "aflastningsfamilie". Ligeledes vil der ske en oprydning i stigmatiserende sprogbrug i forhold til indsatser, som iværksættes med afsæt en funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge.

Flere og bedre rettigheder til børnene

Aftaleparterne er enige om at styrke udsatte børns stemme i deres egen sag ved at give dem flere rettigheder. De styrkede rettigheder for børnene må ikke medføre, at ansvaret lægges over på børnene, men barnets ønsker skal indgå som en central del af det samlede og fagligt velunderbyggede beslutningsgrundlag. Det skal fortsat være de voksnes ansvar at sikre, at børnene får den nødvendige støtte til at udøve deres rettigheder, og at de får den rigtige hjælp. Aftaleparterne er enige om en række konkrete nye rettigheder til børnene:

Selvstændig partsstatus fra 10 år

For at styrke barnets stemme i sin egen sag og dermed i afgørende beslutninger vedrørende barnets hverdag er aftaleparterne enige om, at barnet skal have selvstændig partsstatus fra barnet fylder 10 år mod de 12 år i dag. Med selvstændig partsstatus følger også en adgang til at kunne klage over afgørelser, der bliver truffet i barnets sag, ligesom barnet i de særligt indgribende sager får ret til gratis advokatbistand, og kommunen skal gøre barnet bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, inden afgørelsen træffes.

En klar ret til at bede om en anbringelse

Børn er som hovedregel meget loyale over for deres forældre, og langt de fleste børn ønsker at blive boende hos deres forældre. Derfor skal det tages alvorligt og vægtes højt, hvis et barn selv udtrykker ønske om at blive anbragt.

Aftaleparterne er derfor enige om, at det skal tydeliggøres i loven, at barnets ret til at bede om hjælp også omfatter en ret for barnet til at bede om at bo et andet sted.

Styrket ret til stabilitet

Hvis et anbragt barn er faldet godt til i trygge, stabile og omsorgsfulde omgivelser, kan en hjemgivelse være en meget indgribende omvæltning i barnets daglige liv.

Aftaleparterne er derfor enige om, at det som led i vurderingen af, om et barn skal hjemgives, skal indgå, om hjemgivelsen vil være til barnets bedste, og om det sikrer god trivsel og udvikling for barnet.

Ret til at klage over hjemgivelse

For at sikre barnets ret til stabilitet og skabe et værn mod, at anbragte børn og unge bliver hjemgivet til forældre, selvom det ikke er til barnets bedste, er aftaleparterne enige om at give børn over 10 år adgang til at klage over en afgørelse om hjemgivelse til forældrene.

For børn under 10 år vil plejefamilien, støttepersonen eller venskabsfamilien på barnets vegne kunne anmode Ankestyrelsen om en second opinion, jf. initiativ om ret til second opinion ved skift eller hjemgivelse.

Ret til at anmode om en permanent anbringelse

For at styrke anbragte børns ret til en stabil opvækst med en fast base er aftaleparterne enige om at give børn over 10 år ret til at bede om permanent anbringelse og til at få ønsket inddraget i sagsbehandlingen som en del af det samlede og fagligt velunderbyggede beslutningsgrundlag.

Ret til at sige nej til samvær, til at vælge rammerne for samvær og ret til psykologbehandling uden samtykke

I dag er det kun forældrene, der har ret til at sige nej til samvær med barnet, men barnet har ikke samme ret til at sige nej til samvær med dets forældre, hvis det ikke ønsker det. Det er aftaleparternes opfattelse, at når et anbragt barn skal se sine biologiske forældre, skal det være, fordi barnet ønsker det. Parterne vil derfor give barnet ret til at få suspenderet samværet med forældre og netværk i en periode.

Barnets samvær med forældrene skal foregå på en måde, hvor barnet er trygt og har den støtte, barnet har brug for. Kommunen skal på barnets anmodning træffe afgørelse om, hvorvidt et samvær med forældre eller netværk alene kan ske med tilstedeværelse af en støtteperson til barnet og træffe afgørelse om rammerne eller stedet, hvor samværet skal afholdes. Kommunen skal i alle tilfælde foretage en konkret og individuel vurdering ud fra forholdene i den enkelte sag, før der træffes afgørelsen herom.

Parterne er opmærksomme på, at der vil være tilfælde, hvor barnet vurderes ikke at have en alder eller modenhed m.v. til selv at begrænse samværet, vælge støttepersonen eller vælge rammer for samvær, og i de tilfælde skal barnet naturligvis have støtte til valget.

Aftaleparterne er desuden enige om, at børn og unge fra 12 år og opefter, der oplever misbrug hos forældrene i hjemmet, skal have ret til at modtage psykologbehandling, uden at dette kræver forældrenes forudgående samtykke eller inddragelse af kommunen. Da der er tale om sårbare børn og unge, er det vigtigt, at der er sikkerhed for kvaliteten i behandlingsforløbet. Derfor er aftalepartierne enige om, at tilbuddet kun må gøre brug af autoriserede psykologer.

Bedre adgang for børn til en bisidder

Børn har allerede i dag ret til at tage en bisidder med ved møder eller samtaler med kommunen, og der er etableret en bisidderordning i regi af Børns Vilkår, hvor en børnefagligt uddannet person med særlig erfaring i børnesamtaler kan støtte barnet i dialogen med kommunen. Kommunerne har pligt til at oplyse barnet eller den unge om retten til at lade sig bistå ved samtalen. For at styrke udsatte børns adgang til en bisidder er aftalepartierne enige om at afsætte midler til et løft af Børns Vilkårs bisidderordning med henblik på at rekruttere og opkvalificere bisiddere.

Udsatte børn og unge anbragt på en institution skal have mulighed for en venskabsfamilie i et forpligtende samarbejde mellem kommuner og civilsamfund

Alle mennesker har brug for nogen, som holder af én. Nogen, man kan regne med er der, når man har behov for det.

Derfor vil aftalepartierne give alle udsatte børn og unge anbragt på en institution mulighed for at opleve, hvad det vil sige at være del af en helt almindelig familie. Alle udsatte børn og unge anbragt på en institution skal have ret til et tilbud om en venskabsfamilie, som de selv vælger, enten i familien eller netværket, eller som findes i civilsamfundet. Kommunerne får pligt til at sørge for dette tilbud til alle anbragte børn og unge på en institution, der ønsker det og er i stand til at tage imod det.

Kommunen skal understøtte barnets varige relationer ved at bruge civilsamfundsorganisationer. Gennem civilsamfundet kan familier åbne deres hjem for et barn, der har brug for ekstra støtte, omsorg og kærlighed. Civilsamfundsorganisationer forpligtes til at sikre screening, matchproces og vejledning af de frivillige venskabsfamilier.

Civilorganisationer som fx Mentorbarn har allerede i dag en model for, hvordan et godt match sikres, vha. screeningsmøder og forventningsafstemning mellem organisation og kommende mentorfamilie forud for selve matchmødet mellem mentorfamilien og mentorbarnet.

Anbragte børn skal kunne få støtte af frivillige voksne

Aftalepartierne er enige om, at ordningen med at sikre ansvarlige voksne, der frivilligt engagerer sig i udsatte børns liv, skal styrkes.

I dag har anbragte børn mulighed for en støtteperson, der har et personligt engagement og forpligtelse over for barnet eller den unge, og kan være der for barnet/den unge under anbringelsen. Den eksisterende ordning med støttepersoner til alle børn, der er anbragt uden for hjemmet, udvides ved at kommunen forpligtes til i samarbejde med civilsamfundet at hjælpe barnet eller den unge med at finde en støtteperson til barnet eller den unge, der ikke har relevante personer i sit netværk. Derudover får støttepersoner mulighed for at støtte barnet gennem second opinion ved skift, ligesom støttepersonen kan være bisidder for barnet.

Civilsamfundet skal have en stærkere rolle

I Danmark har vi et velorganiseret civilsamfund, der hver dag sørger for aktiviteter og deltagelse for udsatte børn rundt om i hele landet. For at sikre, at alle udsatte børn i tilstrækkelig grad får gavn af civilsamfundsaktiviteterne, foretages et eftersyn af samarbejdsformerne på området for udsatte børn og unge med det mål, at civilsamfundets rolle skal styrkes og samarbejdet omkring udsatte børn og unges trivsel skal være forpligtende og virksomt.

Dette skal ses i sammenhæng med den igangværende arbejdsgruppe om et styrket samarbejde med civilsamfundet, som blandt andet skal se på en partnerskabsmodel i regi af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet.

Børnenes egen stemme ind i Børnerådet

Børnene skal have en stærkere stemme i den offentlige debat og i rådgivning af regering og Folketing. Aftalepartierne er derfor enige om at styrke børnenes egne stemmer gennem et nyt fast børne- og ungepanel i Børnerådet og en nytænkning af Børnerådets sammensætning og opgaver. Børnerådet skal have et repræsentantskab, hvor der sikres repræsentation fra De Anbragtes Vilkår, Danske Skoleelever og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), og der skal arbejdes med inddragelse af børn mere bredt i Børnerådets arbejde.

Mere nærhed og kvalitet i sagsbehandlingen med færre bureaukratiske proceskrav

Det faglige skøn hos dygtige medarbejdere skal veje tungere, og der skal i højere grad tages udgangspunkt i det enkelte barns ønsker og behov. Aftalepartierne er derfor enige om at gennemføre regelforenklinger, med den klare intention, at skal sikre mere fleksibilitet og tillid til sagsbehandlere med henblik på at skabe højere kvalitet og større nærhed i indsatsen for de børn og familier, der har brug for støtte.

Aftalepartierne er enige om at stå på de gode erfaringer fra frikommuneforsøgene på børneområdet, hvor både sagsbehandlere og familier har oplevet, at større fleksibilitet i proceskrav har været med til at sikre tættere og hyppigere dialog og en kortere vej fra bekymring til indsats. Herudover kan øget fleksibilitet og bedre dialog med familierne være med til at øge løsninger med samtykke og samarbejde.

Ved at luge ud i unødige procesregler og skabe større fleksibilitet i reglerne, gives der mere plads til den faglige vurdering hos dygtige sagsbehandlere og mulighed for at prioritere ressourcerne til de mere komplekse sager. Således at der flyttes tid og ressourcer fra dokumentation til relationen med barnet og familien. Aftalepartierne inddrages i og aftaler endeligt udmøntningen af regelforenklingen forud for fremsættelse af lovforslaget.

Forebyggelse af omsorgssvigt i minoritetsfamilier

Det er afgørende, at børn og forældre uanset etnisk baggrund får hjælp i tide, så omsorgssvigt kan forebygges. Aftalepartierne er enige om et styrket fokus på denne gruppe af børn og unge.

Analyse af underretninger om børn med anden etnisk baggrund end dansk
Forholdet mellem underretninger og tidlige anbringelser uden for hjemmet viser store forskelle afhængigt af børnenes herkomst. Aftalepartierne er enige om, at der skal følges op på dette, da alle børn skal have den nødvendige og rette hjælp uanset etnisk baggrund.

Derfor igangsættes en analyse af underretninger i familier med ikke-vestlig baggrund, så alle uanset etnisk baggrund får den rette hjælp og støtte. Analysen skal give viden om de bagvedliggende årsager til, at der ikke er flere tidlige anbringelser af børn med anden etnisk baggrund end dansk givet antallet af underretninger.

Bedre støtte til kommuners arbejde med at beskytte børn mod radikalisering
Allerede med nuværende lovgivning gælder, at et barn kan anbringes uden forældrenes samtykke ved åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, og at en opvækst i et ekstremistisk miljø eller med negativ social kontrol efter en konkret vurdering vil kunne vurderes at medføre denne åbenbare risiko.

Aftalepartierne er enige om, at det er nødvendigt, at kommunerne får et større kendskab til og fokus på problemstillinger relateret til negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og/eller ekstremisme samt håndteringen heraf, når det gælder sager vedrørende børn og unge.

Derfor skal der etableres et udgående indsatsteam med deltagelse af Socialstyrelsen, Ankestyrelsen og Styrelsen for International Rekruttering og Integration, der skal tilbyde rådgivnings- og udviklingsforløb til kommunerne, så de styrkes i at håndtere underretninger om børn af ikke-vestlig baggrund hensigtsmæssigt og få iværksat de relevante foranstaltninger. Derudover etableres et rådgivningstilbud i Styrelsen for International Rekruttering og Integration til kommunerne om familierettede indsatser til minoritetsetniske familier. Rådgivningen skal både omfatte, hvordan kommunernes eksisterende familieindsatser kan tilrettelægges og udvides, så de tager højde for de problematikker, der kan være i nogle minoritetsetniske familier, og hvilke yderligere indsatser der har vist sig virksomme over for disse problematikker.

Målrettede bestemmelser om negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme i Barnets lov

Aftalepartierne er enige om at stille krav om beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme i kommunerne. Derudover skal kommunerne have pligt til at foretage en risikovurdering i forbindelse med udredning af barnets behov, inden forældrene inddrages i sager om æresrelaterede konflikter. Derudover skal regler om bl.a. underretning og efterværn præciseres, så det er klart for kommunerne, at de også gælder i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Alle børn skal kende deres rettigheder

Endelig er aftalepartierne enige om, at det er vigtigt, at alle børn kender til og har forståelse for deres rettigheder. Der gives derfor støtte til rettighedsskoler. Midlerne gives til at oprette rettighedsskoler nær de boligområder, som er på regeringens ghettoliste fra 2020, med henblik på at sikre, at børnene uanset etnisk baggrund kender til deres rettigheder.

Bedre kvalitet i anbringelser

Aftalepartierne er enige om, at vi skylder de udsatte børn at tage os bedre af dem, når de bliver anbragt uden for hjemmet. Ellers er det et dobbelt svigt.

Kvalitet i anbringelsen er, når der er voksne omsorgspersoner, som forstår ens behov og kan støtte en i hverdagen. Derfor skal vi skabe bedre forhold og bedre støtte til plejefamilier. Kvalitet er også, når de forældre, der ikke formåede at give deres børn tilstrækkelig med omsorg, får hjælp til at blive bedre forældre for deres anbragte barn. Derfor skal vi understøtte, at der laves handleplaner for forældre til anbragte børn.

Stærkere plejefamilier – reform af plejefamilieområdet

Når et barn anbringes i en plejefamilie, skal kvaliteten være i orden, og plejefamilierne skal være klædt godt på til den opgave, det er at tage vare på et omsorgssvigtet barn. For at styrke kvaliteten i plejefamilierne og sikre bedre vilkår og rådgivning for plejefamilierne er aftaleparterne enige om en reform af plejefamilieområdet. Det skal medvirke til at fastholde og rekruttere nye plejefamilier, så flere anbragte børn kan få et nyt hjem hos en plejefamilie.

Med reformen er aftaleparterne enige om at se på muligheden for en ny organisering af plejefamilieområdet, som skal have fokus på gode rammer for kontrakter og aftaler om aflønning af plejefamilierne, rekruttering samt for efteruddannelse, supervision, rådgivning og vejledning. Reformen skal således forbedre vilkårene for plejefamilier, så flere får lyst til at blive eller fortsætte med at være plejefamilie, samt sikre, at plejeforældrene føler sig støttet i opgaven og ikke oplever at stå alene med deres udfordringer.

Derudover er aftaleparterne enige om nationale 'samfundskampagne'-aktiviteter, som skal oplyse om vigtigheden af, at alle tager del i ansvaret over for vores udsatte børn og unge og om de forskellige måder, man kan løfte og bidrage på. Det skal få flere til at blive plejefamilie, adoptivfamilie eller venskabsfamilie mv. for et anbragt barn.

En reform af plejefamilieområdet

Aftaleparterne ønsker at forbedre plejefamiliernes vilkår. Det skal ske gennem oprettelse af nye plejefamiliecentre med fokus på plejefamiliernes vilkår.

Derfor nedsættes en arbejdsgruppe med deltagelse af relevante parter, herunder KL, som skal komme med konkrete forslag fastlæggelse af organiseringen og opgaver, herunder samarbejde mellem plejefamiliecentre, anbringende kommune og socialtilsyn.

Arbejdsgruppen skal se på følgende emner:

- En mere ensartet, landsdækkende aflønningsmodel
- Mulighed for pensionsordning (ved omlægning af eksisterende vederlag)
- Forlænget opsigelsesvarsel (på tre måneder)
- Udvidede åbningstider i centrene samt mulighed for telefonrådgivning til plejefamilierne i aften- og weekendtimer
- Efteruddannelse og supervision

Aftalepartierne drøfter arbejdsgruppens forslag til udmøntning, og ændringerne aftales politisk.

For at sikre god tid til et ordentlig forarbejde med henblik på god implementering, iværksættes plejefamiliereformen først fra gradvist fra 2025 og frem.

Plejefamiliereformen skal ses i lyset af, at regeringen er ved at gennemføre en evaluering af det specialiserede socialområde, jf. nedenfor.

Parallelt med en reform på plejefamilieområdet vil de relevante ressourceministerier afdække muligheder for, at plejeforældre eller andre primære voksne omkring et anbragt barn kan få nemmere adgang til relevante digitale platforme.

Et godt læringsmiljø, hvor barnet bor, er et afgørende element i forhold til at styrke anbragte børn og unges læring. Derfor skal alle plejefamilier, døgninstitutioner og opholdssteder understøtte anbragte børns læring, og det skal indgå i socialtilsynets kvalitetsvurdering af anbringelsesstederne.

Bedre kvalitet på opholdssteder og døgninstitutioner for anbragte børn og unge

Aftalepartierne er enige om, at der er behov for at sikre, at kvaliteten på opholdssteder og døgninstitutioner for anbragte børn og unge er i orden, herunder at det sikres, at der er den rette faglighed og de rette kompetencer til stede til at give børnene og de unge den hjælp og kærlige omsorg, de har behov for.

Aftalepartierne noterer sig, at regeringen har igangsat en evaluering af det specialiserede socialområde, der har til formål at danne grundlag for en specialeplanlægning efter inspiration fra sundhedsområdet, som skal sikre, at der er de rette specialiserede tilbud og de kompetencer, der modsvarer fx anbragte børn og unges behov. Evalueringen forventes færdiggjort i løbet af 2021 og vil danne grundlag for politiske drøftelser om en specialeplanlægning, herunder i forhold til kvaliteten på bl.a. opholdssteder og døgninstitutioner for anbragte børn og unge.

Aftalepartierne er enige om at afsætte en kvalitetsramme, som på baggrund af evalueringens resultater skal anvendes til at højne kvaliteten på døgninstitutioner og opholdssteder.

Gode relationer til anbragte børns forældre, søskende og bedsteforældre

Anbragte børn har brug for gode og varige relationer både til omsorgspersoner i deres hverdag og til familie og netværk.

Derfor er aftalepartierne enige om, at det er vigtigt, at der arbejdes systematisk for at skabe en god relation til de forældre, der ikke kan have børnene boende, men som kan varetage en positiv forældrerolle under barnets anbringelse. Det kan fx være gennem støttet samvær eller ved at forældrene tager del i barnets fritidsaktiviteter eller lignende. Derfor skal det tydeligt fremgå af lovgivningen at kommunerne skal vurdere, hvilken rolle forældrene kan spille for barnet, og at de skal understøtte, at forældre kan spille en positiv rolle i børnenes liv under anbringelsen og også i de tilfælde, hvor der er tale om en permanent anbringelse af barnet.

Partierne ønsker, at kommunerne bliver bedre til at tilbyde forældre en støtteperson under barnets anbringelse, eller give anden støtte, som fx familiebehandling, og en handleplan for forældrene.

Aftalepartierne er derfor enige om, at de eksisterende regler om forældre støtte som led i en ny Barnets Lov skal gøres klarere. Aftalepartierne noterer sig samtidig, at Socialstyrelsen har udarbejdet understøttende redskaber til kommunernes arbejde med forældrehandleplaner og vil udarbejde en håndbog for forældreinddragelse.

Endelig er aftalepartierne enige om at understøtte, at anbragte børn og unge på sigt har mulighed for at skabe og bevare relationer til familiemedlemmer og netværk, som kan spille en vigtig rolle i barnets liv. Fx kan det være helt afgørende for barnet at bevare kontakt til sine søskende, ligesom bedsteforældre ofte også kan spille en god og vigtig rolle i barnets liv. Derfor skal det gøres klart i fx vejledningen til Barnets Lov, at udgangspunktet er, at

barnet har ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende og bedsteforældre.

Nye strategiske samarbejder om forskning på socialområdet

Forskning på socialområdet er i dag præget af flere udfordringer, hvilket blandt andet kommer til udtryk i fragmenterede forskningsmiljøer og mange kortsigtede og afgrænsede forskningsprojekter. Aftaleparterne er derfor enige om at tage initiativ til at etablere nye strategiske samarbejder om forskningen på socialområdet, der kan fremme mere langsigtede satsninger i de kommende år og dermed understøtte en investeringsorienteret socialpolitik på børne- og ungeområdet. Det skal ses i sammenhæng med et generelt ønske om at styrke evidensen af sociale indsatser og effekter heraf.

Samarbejderne skal endvidere sikre relevant praksis- og anvendelsesorienteret forskningsviden for praktikere, fx socialrådgivere og socialpædagoger m.fl., der arbejder med udsatte børn og unge.

Det skal ske med afsæt i et stort temamøde, der samler forskere og en bred gruppe af relevante aktører for at drøfte udfordringerne på området og muligheden for at etablere nye forskningssamarbejder inden for rammerne af den eksisterende forskning på området. Samtidig er aftaleparterne enige om at skærpe interessen for forskning på socialområdet ved at indføre en årlig uddeling af prisopgaver forankret i Social- og Ældreministeriet.

Bedre kvalitet i sagsbehandlingen og styrket retssikkerhed

Vi skal styrke kvaliteten af sagsbehandlingen, så anbragte børn og unge oplever, at deres mening, håb og drømme bæres med ind i sagsbehandlingen. Ligesom de skal opleve færre forskellige og mere nærværende sagsbehandlere, som man kan få fat i, når det brænder på.

Kvalitet betyder, at barnet bliver set og hørt, og at der bliver handlet hurtigt og konsekvent, når et barn bliver udsat for overgreb og vold. Kvalitet betyder også, at der er ordentlige rammer om sagsbehandlingen, og at det har konsekvenser, når kommunerne ikke overholder deres forpligtelser.

To sagsbehandlere på svære sager

I de meget svære sager, hvor det er relevant at tage stilling til, om der skal ske anbringelse, skal rådgiveren ikke stå alene. Der skal være bedre rum for faglig sparring og tid til at foretage grundige, faglige vurderinger i komplekse sager. Der skal derfor indføres et lovkrav om, kommunerne skal sikre faglig sparring, og der skal derfor være to sagsbehandlere inde over svære og tunge sager, når der konkret er behov for at foretage en vurdering af, om det er relevant at anbringe et barn eller en ung. Vurderingen af behov for anbringelse kan fx være i forbindelse med opfølgning på allerede iværksat støtte til barnet eller den unge eller i forbindelse med opfølgning på en alvorlig underretning. Lovkravet gælder i alle sager om anbringelse.

Bedre kvalitet i sagsbehandlingen og styrket retssikkerhed: Styrkelse af den permanente Task Force på området for udsatte børn og unge og konsekvenser ved mange fejl

Det er afgørende, at der er ordentlig kvalitet i kommunernes sagsbehandling, så børn og familier kan have tillid til de børnefaglige undersøgelser, og de beslutninger, der træffes om barnet. Aftalepartierne er derfor enige om, at kommunernes indsats skal følges tæt, og at der skal sættes ind over for kommuner med mange fejl.

Aftaleparterne er enige om at afsætte varige midler til at opruste den permanente Task Force på området for udsatte børn og unge med henblik på at styrke kvaliteten i sagsbehandlingen i kommunerne og dermed forbedre retssikkerheden for børn og familier. Task Forcen er et samarbejde mellem Ankestyrelsen og Socialstyrelsen, der understøtter kommunernes eget kvalitetsarbejde.

Derudover tilføres midler til det kommunale tilsyn på det sociale område, så tilsynet med kommunerne i forhold til det sociale område kan styrkes markant, og tilsynet får mulighed for at kunne håndtere flere sager på området.

Endeligt skal kommunerne holdes op på, hvordan børnene klarer sig, og derfor igangsættes et udviklingsarbejde med henblik på at udvikle et kommunalt kort over kommunernes resultater på området for udsatte børn og unge. Det kunne fx være resultater i forhold til udsatte børn og unges skolegang m.fl. Der tages udgangspunkt i eksisterende data på området.

Politisk fokus på bedre sagsbehandling: Forpligtende partnerskab om bedre sagsbehandling og underretninger

Vi skal blive bedre til tidligere at opdage og gribe ind, når børn omsorgssvigtes derhjemme. Børn skal opleve en højere grad af inddragelse og stabilitet i behandlingen af deres sager, og udsatte børn og familier skal opleve god kvalitet i sagsbehandlingen.

Aftaleparterne er derfor enige om at nedsætte et partnerskab, der skal komme med forslag til, hvordan rammerne for sagsbehandlingen på området for udsatte børn i kommunerne styrkes. Partnerskabet skal drøfte, hvordan kommunerne kan arbejde med styring af medarbejdernes sagsintensitet,

hvordan der tages højde for sagernes tyngde, medarbejdernes kompetencer og lokale forhold. Partnerskabet skal kvalificere, hvordan kommunerne kan leve op til princippet om færrest mulige myndigheds personer omkring barnet og familien, så barnet og familien så vidt muligt møder kendte ansigter i behandlingen af deres sag. Samtidig skal partnerskabet drøfte, hvordan det på tværs af kommunerne sikres, at sagsbehandlere har tid og ressourcer nok til den vigtige opgave, de skal løfte.

Partnerskabet skal desuden understøtte arbejdet med at forbedre den tidlige opsporing og håndteringen af underretninger. Et særlig fokus for partnerskabet skal derudover være at sikre tidlig og bedre opsporing af sårbare børn og familier fx gennem udbredelse af gode erfaringer med socialrådgivere på skoler og dagtilbud.

Aftalepartierne vil årligt blive forelagt en status fra partnerskabet, som drøftes politisk.

Partnerskabet består af KL, Danske Professionshøjskoler, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD), De Anbragtes Vilkår, ForældreLANDSforeningen (FBU), Børne- og Kulturchefforeningen, Dansk Socialrådgiverforening og Social- og Ældreministeriet.

En indgang for barnet

Børn og unge skal vide *hvor* og *hvem* de kan kontakte, hvis de står i en situation med behov for hjælp og støtte – både i akutte situationer og hvis de har spørgsmål, bekymringer mv. om deres situation. Nogle kommuner har gode erfaringer med sociale døgnvagter, som andre kommuner kan have nytte af i deres generelle sociale arbejde jf. afsnittet om familiehuse.

- Det fastsættes i Barnets Lov, at *alle* kommuner på deres hjemmeside skal have en synlig og let tilgængelig indgang til de kommunale myndigheder, som specifikt er målrettet børn og unge. Børn og unge skal således på den enkelte kommunes hjemmeside hurtigt kunne tilgå information, om hvem de kan ringe til/skrive til for at få kontakt og hjælp.
- Der skal iværksættes en oplysningskampagne og -materiale målrettet børn og unge, som informerer børnene om eksistensen af børnevenlige indgange i kommunerne.

Udredning og hjælp til børn udsat for overgreb og vold

Børn, der har oplevet vold eller seksuelle overgreb, står i en ekstremt skrøbelig situation. Når et barn kommer på krisecenter med den ene forælder på grund af fysisk eller psykisk vold i hjemmet, suspenderes derfor den anden forælders ret til samvær med barnet, medmindre det er bedst for barnet fortsat at have kontakt med den anden forælder.

Når en forælder afbryder et ophold på et krisecenter og vender tilbage til et voldeligt miljø med barnet, får kommunerne pligt til at udrede, om barnet har behov for et nyt hjem eller anden hjælp og støtte, fx psykologsamtaler, familiebehandling mv.

Landets børnehuse udreder barnets situation og behov for støtte i trygge rammer for børnene. Men der er store regionale forskelle på, i hvor stor udstrækning kommunerne anvender børnehuse. Vi skal sikre, at hjælpen til børn ikke er afhængig af postnummer. Derfor iværksættes en årlig opfølgning på de kommuner med det laveste antal børnehussager, samt en undersøgelse af, hvad der ligger bag forskellene. Derudover ændres modellen for kommunernes finansieringsansvar, så økonomien ikke er årsagen til, at kommunerne ikke vælger at bruge børnehuse.

Ekstra hjælp til kommuner med mange børnesager til løft af sagsbehandlingen

Postnummeret må ikke være afgørende for, hvilken hjælp vi giver udsatte børn. Nogle kommuner har en særligt stor andel af udsatte børn. Aftaleparterne er enige om at give de kommuner en særlig håndsrækning. Der afsættes en pulje målrettet kommuner med mange udsatte børn, for at støtte dem i indfasning af reformen. Kommunerne tilbydes økonomisk støtte via en pulje og skræddersyet rådgivning. Foruden implementering, kan midlerne bl.a. gå til at sikre gode rammer for sagsbehandlingen og arbejdsgange i kommunerne, fx i form af færre sager til den enkelte sagsbehandler, eller til styrkelse af sagsbehandlingen af de mest komplekse sager.

Mere tid til socialrådgivernes arbejde med nye handleplaner

Der skal være mere tid til socialrådgivernes arbejde med anbragte børn og unge og deres familier og den handleplan, der skal støtte dem i deres udvikling. Aftalepartierne er derfor enige om at afsætte ressourcer til socialrådgivernes arbejde med at lave en ny, målrettet handleplan, Barnets Plan, hvor barnet og familien i højere grad selv er med til at fastsætte målene for indsatsen. Med en ny Barnets Plan "vendes handleplanen på hovedet", så den i stedet for at fokusere på barnet eller den unge som problemet tager udgangspunkt i barnet eller den unges egne ønsker og drømme for fremtiden.

En ny "Barnets Plan" skal først og fremmest fokusere på, hvordan barnets omgivende voksne vil støtte barnets trivsel og udvikling frem for at være en fortælling om, hvor langt barnet er fra at lykkes

Ny børne- og familierådgiveruddannelse

Der er brug for at styrke de faglige hænder, der bærer vores udsatte børn, så børnenes perspektiv og inddragelsen af børnene og deres familier kommer i højsædet.

Aftalepartierne er derfor enige om, at der skal udarbejdes en model for en ny børne- og familierådgiveruddannelse, som giver socialrådgivere specialiserede kompetencer i børns rettigheder og samtaler med børn og udsatte familier. En styrkelse af socialrådgivernes faglighed og kompetencer skal bidrage til, at udsatte børn og unge i højere grad føler sig hørt og inddraget, når der skal tages beslutninger om deres eget liv. Dertil vil børne- og familierådgiveruddannelsen formentlig kunne bidrage til at fastholde flere socialrådgivere på området samt tiltrække dygtige nyuddannede, hvilket vil skabe stabilitet og bedre kvalitet i sagsbehandlingen for børnene.

Der nedsættes derfor en arbejdsgruppe som forankres i Uddannelses- og forskningsministeriet med deltagelse fra Social- og Ældreministeriet, Danske Socialrådgivere, Børne- og kulturchefforeningen, Danske Professionshøjskoler, FSD, Børns Vilkår og De Anbragtes Vilkår, som skal udarbejde en model for, hvordan en børne- og familierådgiveruddannelse kan se ud mht. rammer, finansiering mv.

Det bemærkes, at en ny børne- og familierådgiveruddannelse ligesom andre videregående uddannelser vil være underlagt krav om prækvalifikation, før den kan oprettes, jf. lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og bekendtgørelse om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og godkendelse af nye videregående uddannelser.

Arbejdet med modellen afsluttes i 2022.

Herudover giver Socialstyrelsens Børnekatalog kommunerne mulighed for at deltage i kurser, der fokuserer på nyeste viden og lovgivning. Modulerne er tilrettelagt i samarbejde med Børns Vilkår.

Uddannelse i Barnets Lov og dens intentioner

Når Barnets Lov er trådt i kraft, vil professionshøjskolerne opdatere eksisterende undervisningsmateriale, således at de studerende på grunduddannelsen til socialrådgiver bliver klædt på til at kunne håndtere sager

inden for rammerne af den nye lovgivning og dens intentioner. Opdateringen kan med fordel tage udgangspunkt i konkrete erfaringer fra praksis.

Det bemærkes, at den endelige tilrettelæggelse af uddannelsen påhviler professionshøjskolerne, der i samarbejde med aftagerfeltet (kommuner og regioner), skal træffe de endelige faglige beslutninger om tilrettelæggelsen af uddannelsen.

Bedre muligheder for sociale investeringer

Den bedste investering, vi som samfund kan gøre, er i vores børn. Menneskeligt såvel som økonomisk. For ofte sættes der først ind, når skaden er sket. Der skal findes nye veje til at styrke sociale investeringer i tidlige og forebyggende indsatser. Aftaleparterne er enige om at nedsætte en tværministeriel task force, der skal se nærmere på muligheder og barrierer forbundet med at foretage sociale investeringer i udsatte børn og unge for kommuner, fonde, m.fl. De hidtidige erfaringer i Danmark med sociale investeringsprogrammer, blandt andet erfaringerne fra Den Sociale Investeringsfonds første år, peger således på, at der kan være strukturelle udfordringer, der gør det vanskeligt for kommuner og andre aktører at gennemføre konkrete sociale investeringer. Task forcen skal derfor afdække barriererne og pege på mulige løsninger til at håndtere dem. Her skal der også tænkes på tværs af fonde, civilsamfund og kommuner, da de forskellige aktører alle spiller afgørende roller, når det gælder investeringer i nye virksomme indsatser.

Flere børn fra familier med misbrug skal have behandling

Der afsættes en pulje til en øget indsats for målgruppen under 18 år, herunder at civilsamfundsorganisationer kan udvide kapaciteten på eksisterende tilbud.

En evaluering skal sikre, at der er tilstrækkelig kapacitet, og at prisen på tilbuddene står mål med indsatsen og resultaterne. Målet er på langt sigt at kunne sikre behandling til alle børn.

Godt ind i voksenlivet

Når vi som samfund først har taget ansvaret for et barn eller en ung, må vi ikke give op eller give slip, før den unge er godt undervejs ind i voksenlivet.

Vi skal granske hele efterværnsindsatsen, så vi sikrer, at vi som samfund lever op til vores oprindelige og helt grundlæggende intention bag anbringelsen: At skabe forudsætningerne for et godt liv for barnet trods social uretfærdighed fra start.

Udgangspunktet skal være de unges egne oplevelser af barrierer og drømme for fremtiden. I dag snubler og falder alt for mange i dørtærsklen mellem barndom og voksenliv.

Vi må ikke lade anbragte unge stå uden støtte fra den ene dag til den anden. Samfundsfællesskabet skal træde til og sikre den støtte, den unge har brug for. Der skal være stærke stabile relationer at trække på, hvis der opstår problemer. Der skal stå nogen i kulissen klar til at gribe den unge. Vi skal sikre hjælp, indtil den unge selv er rodfæstet i voksenlivet.

Nytænkning af efterværnsområdet

I dag tabes for mange anbragte unge i overgangen til voksenlivet. For få af de unge får en ungdomsuddannelse, ligesom de er overrepræsenteret i hjemløsestatistikkerne.

Aftaleparterne er enige om, at der er behov for radikalt at nytænke efterværnsområdet. Vi må som samfund ikke slippe det ansvar, vi har påtaget os, for tidligt. Målet er, at de unge rodfæstes i voksenlivet med stærke relationer, bolig og job eller uddannelse.

Aftalepartierne er enige om, at der er behov for at udarbejde en grundig analyse af, hvordan eksisterende midler til efterværn bruges i dag, udfordringerne på området, herunder med inddragelse af de unges egne gode og dårlige oplevelser og erfaringer med efterværn. I forlængelse af analysen skal der udarbejdes en faglig vurdering af, hvad der skal til af ændringer, så de mest udsatte unge får en god og tryk overgang til voksenlivet, hvor de ikke overlades til sig selv.

Særlige fokuspunkter for analysen og principaftale om politisk opfølgning

Aftalekredsen er enige om, at analysen af efterværnsområdet skal have et særligt fokus på uddannelse, bolig og beskæftigelse for de mest udsatte og herunder anbragte unge og på, hvordan de unge kan støttes i at få opbygget netværk og relationer, de kan støtte sig til i overgangen til voksenlivet. Analysen vil kigge på, hvordan de op mod 2 mia. kr., der årligt bruges på området, kan bruges bedre.

Aftalekredsen er dertil enige om, at der som opfølgning på analysen skal igangsættes politiske forhandlinger i foråret 2022 med følgende fælles målsætninger for den fremtidige efterværnsindsats:

Anbragte unge skal ikke slippes før de har slået rod i voksenlivet med:

- Bolig
- Uddannelse/job
- Netværk og relationer.

Ungeplaner i Barnets Lov

Første skridt i at løfte indsatsen tager partierne i den nye Barnets Lov. Her kommer et selvstændigt ungekapitel, og her vil vi sikre en kobling til bestemmelsen om "barnets plan", som vil indeholde krav om, at planen for unge, der er fyldt 16 år skal opstille konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet, herunder ift. beskæftigelse og uddannelse.

Erfaringer med ungekrisecenter

Aftalepartierne konstaterer, at der med *Aftalen om reserven for foranstaltninger på social-, sundheds-, og arbejdsmarkedsområdet for 2020-2023* blev afsat 16,5 mio. kr. i perioden til at støtte et forsøg med etablering og drift af et ungekrisecenter. Ungekrisecenteret er et tilbud for unge, som oplever at være i krise, fx på grund af omsorgssvigt, overgreb, eller mistrivsel derhjemme, og som er i fare for at ende med at sove på gaden, i parker eller på sofaer hos venner og bekendte. Etableringen af et ungekrisecenter er et nybrud, og derfor vil aftalepartierne drøfte den erfaringsopsamling, der blev afsat midler til, og som bl.a. skal belyse antallet af brugere og deres karakteristika mv. samt belyse sammenhænge med øvrige tilbud.

Fra aftale til virkelighed

Aftalepartierne er enige om, at realiseringen af Børnene Først forudsætter, at der bliver sat ind med en grundig implementeringsindsats, at der bliver fulgt op på, om de ønskede forandringer for børnene bliver skabt, og at det politiske fokus fastholdes – også efter loven er fremsat og vedtaget. Derfor vil aftalepartierne understøtte realiseringen af Børnene Først.

Mål og opfølgning for reformen

Aftalepartierne er enige om, at der skal ske en tæt og løbende opfølgning på reformen.

Aftalepartierne er enige i 7 målsætninger for reformen. Der vil løbende blive foretaget opfølgning på, om de politiske målsætninger og intentioner med reformen er realiseret, herunder en devaluering og evaluering af reformen. Derudover følges der op på udvalgte mål for reformen gennem nye data og nøgletal for udsatte og anbragte børn. Opfølgning og evaluering er forankret i Social- og Ældreministeriet i samarbejde med Socialstyrelsen.

Evaluering af reformen sker med hhv. en midtvejsevaluering 2 år efter ikrafttrædelse og en endelig evaluering 4 år efter ikrafttrædelse. Evalueringen skal bl.a. give viden om, hvorvidt initiativerne er implementeret i kommunal praksis, og om udsatte børn og unge selv oplever, at de ønskede forandringer er skabt. Der vil desuden blive fulgt op på erfaringerne med de nye rammer for indsatserne målrettet socialt udsatte børn, børn med handicap og deres familier. Ligeledes igangsættes et arbejde med at afdække mulighederne for at tilvejebringe viden om fastholdelse af medarbejdere på området for udsatte børn og familier.

De 7 målsætninger for reformen er:

- 1) **Udsatte og anbragte børn og unge trives bedre**
- 2) **Anbragte børn og unge oplever færre skift og bedre kontinuitet i deres anbringelse**
- 3) **Udsatte børn skal tidligere modtage sociale indsatser**
- 4) **Flere udsatte og anbragte børn og unge oplever, at de har en voksen, de kan stole på**
- 5) **Udsatte og anbragte børn og unge oplever i højere grad at blive hørt og inddraget i sagsbehandlingen**
- 6) **Flere udsatte og anbragte børn skal opleve at have tillid til systemet**
- 7) **Flere udsatte børn og anbragte skal gøre brug af deres rettigheder**

Implementering: Barnets Lov skal give forbedringer i praksis

Det er afgørende for realisering af reformen, at der bliver sat ind med en grundig implementeringsindsats. Alle socialrådgivere skal kende den nye lovgivning gennem efteruddannelse i lovgivningen og dens intentioner. Der fastsættes desuden nationale retningslinjer, som skal vise de bedste faglige løsninger på området.

Der nedsættes et partnerskab for implementering af Børnene Først bestående af Social- og Ældreministeriet, KL, Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer

(FSD), Danske Professionshøjskoler, Dansk Socialrådgiverforening, Socialpædagogernes Landsforbund (SL), Danske Handicaporganisationer (DH), ForældreLANDSforeningen (FBU) og De Anbragtes Vilkår. Partnerskabet skal hjælpe til at sikre lovimplementeringen hos de aktører, der skal arbejde med den nye Barnets Lov i praksis. Partnerskabet skal samtidig monitorere fremdrift og resultater i implementeringen.

Tæt opfølgning fremover

Aftalepartierne glæder sig over en ambitiøs aftale, der sætter barnet og familierne i centrum.

Aftalepartierne er samtidige enige om, at et mærkbart og varigt løft af indsatsen for udsatte børn og familier er et langt, sejt træk, og kræver fortsat opmærksomhed for at lykkes. Aftalepartierne er derfor enige om følge området tæt.

Økonomi

Tabel 1
Børnene Først - Økonomioverblik

<i>Mio. kr. (2021-pl)</i>	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Fuldt indfaset
Tema 1: Bedre og tidligere indsats for udsatte børn og familier	1,0	131,7	259,3	485,5	430,4	472,5	436,0	465,5	434,0
Tema 2: Færre skift og mere stabilitet	0,0	1,5	42,2	61,0	60,3	61,2	62,2	63,2	62,2
Tema 3: Barnets Lov - flere rettigheder til børnene	17,6	15,1	43,6	29,3	28,5	31,0	31,0	31,0	31,0
Tema 4: Bedre kvalitet i anbringelser	0,0	6,6	6,8	6,8	30,8	60,8	60,8	60,8	76,3
Tema 5: Bedre kvalitet i sagsbehandlingen og styrket retssikkerhed	1,0	32,0	94,5	133,6	96,8	87,3	87,3	182,1	111,0
Tema 6: Godt ind i voksenlivet*	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tema 7: Fra aftale til virkelighed	0,4	11,4	15,3	17,3	17,3	17,3	7,3	4,3	6,3
Aftale om styrkelse af socialtilsynet og styrkelse af det økonomiske tilsyn med sociale tilbud (forhandlet særskilt)	1,5	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Total	23,5	211,3	474,7	746,5	677,1	743,1	697,6	819,9	733,8

Anm.: De økonomiske skøn forudsætter ikrafttrædelse af relevant lovgivning 1. januar 2023.

* Der gennemføres en analyse af, hvordan de ca. 2 mia. kr., der årligt bruges på efterværnsområdet, kan anvendes bedre for de udsatte unge.